herpy

SLANGER

Epicrates cenchria

Epicrates cenchria er en slank, irriserende boa fra Sør-Amerikas regnskoger, med en oransje til rød grunnfarge, svarte ringer og et skjær som olje på vann. Den blir 150-200 cm, er nattaktiv og rolig som voksen, men krever svært høy luftfuktighet, stabil varme og et stort terrarium. Arten er delt i flere arter, og mange regnbueboaer i handelen hører til de utskilte.

Familie: Boidae Engelsk: Rainbow Boa Tidligere navn: *Boa cenchria; Epicrates cenchris* Publisert 16. november 2026

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**150-200 cm** total lengde inkl. hale
Levealder	**20-30 år**
Aktiv	**Om natten**
Levevis	**Trelevende og bakkelevende**
Biotop	**Savanne og regnskog**
Vanskelighetsgrad	**Øvet**

STELL

Min. terrarium	**180 × 90 × 90 cm** L × B × H for 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**24-29 °C**
Varmeplass	**29-32 °C**
Temperatur, natt	**22-24 °C**
Luftfuktighet	**70-100 %**
Vann	**Vannskål**
UVB	**Anbefalt** Ferguson-sone 2
Kosthold	**Virveldyr**
Holdes	**Alene**

AVL

Formering	**Levendefødende**
Kjønnsmoden	**30-48 mnd.**
Kullstørrelse	**1-30 unger**
Drektighet	**104-135 dager**

VERN OG PAPIRER

CITES	**Liste II**
EU-vedlegg	**Vedlegg B**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Epicrates cenchria er en slank, men sterk boa med langt, tilspisset hode, butt snute, loddrett pupill og varmefølsomme groper langs leppene. Grunnfargen er oransje til rød med svarte ringer langs ryggen og svarte flekker med lyse halvmåner langs sidene. Hodet har tre mørke striper, øynene er svært mørke og buken lys. Skjellene har et kraftig irriserende skjær i blå, grønne og lilla nyanser, som skyldes lysbrytning i hudens celler og ikke fargestoffer.

Voksne er 150-200 cm inkludert hale. Hunnene blir litt lengre og kraftigere enn hannene og kan veie opp mot 4 kg, mens hannene er sterkere i forhold til størrelsen. Nyfødte unger er 20-30 cm. Arten er langlivet: 20-30 år, selv om de fleste dyr blir omtrent 20 år.

Artsnavnet *cenchria* kommer av det latinske ordet *cenchris*, som er et gammelt navn på en slags slange. Slektsnavnet *Epicrates* er gresk og betyr seierherre.

Arten er delt. *Epicrates maurus*, *Epicrates crassus*, *Epicrates assisi* og *Epicrates alvarezi* er hevet fra underarter til selvstendige arter. *E. maurus* lever i Mellom-Amerika og det nordlige Sør-Amerika, *E. crassus* på cerradoen og gressslettene i det sentrale og sørlige Brasil, Paraguay og Argentina, *E. assisi* i de tørre strøkene i det nordøstlige Brasil og *E. alvarezi* i Chaco-området i det nordlige Argentina, det sørøstlige Bolivia og det vestlige Paraguay. *E. cenchria* i snever forstand er formen som lever i

Amazonas-området og Atlanterhavsskogen. Eldre kilder og stellveiledninger behandler fortsatt de utskilte artene som underarter, så mange regnbueboaer i handelen er i virkeligheten en annen art. Det finnes fargemorfer, men stellet er det samme.

Utbredelse og leveområde

Epicrates cenchria i snever forstand lever øst for Andesfjellene i det nordlige og sentrale Sør-Amerika: Fransk Guyana, Surinam, Guyana, Colombia, Venezuela, Ecuador, Peru, Brasil, Bolivia og det nordlige Argentina. I Brasil finnes den i Amazonas-området og i Atlanterhavsskogen.

Arten finnes ikke i Costa Rica, Panama, Trinidad og Tobago, der slangen som tidligere ble regnet som underart av *E. cenchria*, er *E. maurus*. I Paraguay finnes bare de utskilte artene. Det finnes en innført bestand i Florida.

> **Naturlig utbredelse:** Fransk Guyana, Surinam, Guyana, Colombia, Venezuela, Ecuador, Peru, Brasil, Bolivia og Argentina.

LEVEOMRÅDE

Epicrates cenchria lever i regnskog og fuktige skoger, men også i åpne savanner og på tørrere steder i kanten av utbredelsen. Den er halvt trelevende: den ligger på skogbunnen og klatrer i trær og kratt, og den er en dyktig svømmer. Den er nattaktiv og er mest aktiv midt på natten. Om dagen skjuler den seg, og om natten ligger den på lur med hodet ute av skjulet. Byttet er pattedyr, fugler, flaggermus og øgler.

Klimaet er varmt og fuktig. Temperaturen holder seg hele året på 23-32 °C, årsnedbøren er 1.500-3.500 mm avhengig av stedet, og luftfuktigheten er forholdsvis stabil på 60-70 %. Skogbunnen er fuktig og skyggefull, så arten trenger høyere fuktighet og kjøligere temperatur enn de fleste andre slanger.

Stell

TERRARIET

En voksen *Epicrates cenchria* skal ha et terrarium på minst 180 × 90 × 90 cm (lengde × bredde × høyde). En god tommelfingerregel for en halvt trelevende slange er at lengden er slangens fulle lengde og bredden halvparten. Høyden skal være minst 90 cm, slik at det er plass til gulv og greiner. Angivelsene for minimum svinger fra 90 × 60 × 55 cm til 180 × 90 × 90 cm. Det store målet gir slangen mulighet til å klatre og regulere temperatur og fuktighet. Unger holdes i små bokser på omtrent 30 × 15 × 10 cm, og i et for stort terrarium er temperaturgradienten for stor. Dyr på omtrent 60 cm flyttes til større bokser, og dyr på 120-180 cm til voksenterrariet.

Terrariet skal være godt isolert og tilstrekkelig ventilert, slik at fuktigheten holdes, men luften ikke står stille. Et vanlig glassakvarium med nett som lokk er uegnet, fordi fuktigheten forsvinner. Bruk et frontåpnende terrarium eller en plastbeholder med begrenset ventilasjon, og gjør lokket rømningssikkert. Slangen holdes alene.

Bruk et fuktholdende bunnsubstrat på minst 10 cm, for eksempel kokosfiber, matjord, kokosflis eller sypressmulch, og legg løv oppå. Innred med en fast klatregren på minst 120 cm, kraftig løv som dekning, minst to skjul og et fuktig skjul med sphagnum. Unngå seder og redwood, fordi de inneholder stoffer som er giftige for slanger. Greinene skal være festet, fordi slangen blir tung.

TEMPERATUR

Temperaturen skal ha en gradient: solflekk 29-32 °C, resten av terrariet om dagen 24-29 °C og om natten 22-24 °C. Temperaturen må ikke over lengre tid ligge over 32 °C, unntatt for drektige hunner, fordi arten er følsom for høye temperaturer og overoppheting er en av de vanligste dødsårsakene. Angivelsene svinger, og en kjøligere gradient med en solflekk på 27-29 °C og luft på 23-26 °C er også i orden.

Bruk en termostat. En varmematte eller et strålevarmepanel under eller over den ene siden gir en jevn varme som tørker luften mindre enn en lampe. Varmelamper tørker luften og krever ekstra fuktighet. Brukes det lamper, skal pæren sitte i en beskyttelseskurv. Mål temperaturen med digitale følere midt i terrariet og på overflaten av solflekken.

Før avl senkes nattemperaturen gradvis til omtrent 20 °C (se Paring).

Les mer: Varme og temperatur

LUFTFUKTIGHET OG VANN

Epicrates cenchria tørker lett ut og er helt avhengig av høy luftfuktighet. Hold den på omtrent 70 % om dagen og 90-100 % om natten. Unger under ett år er mer sarte og skal ha 90-100 % hele døgnet. Angivelsene for voksne svinger fra 70 til 90 %.

Sprøyt terrariet kveld og morgen, eller bruk et automatisk sprøyteanlegg. En tåkemaskin om natten hjelper, brukt med destillert eller omvendt osmose-vann. Begrens ventilasjonen, slik at terrariet tørker litt ut mellom sprøytingene, men holder på fuktigheten. Sprøyting alene hever ikke luftfuktigheten: et tett bunnsubstrat og en stor vannskål gjør mer. Lett kondens på ruten viser at fuktigheten er riktig.

Slangen skal ha et fuktig skjul med sphagnum og en stor skål med friskt vann der den kan ligge helt nedi, for den soler seg og svømmer gjerne i vann. Skålen skrubbes ukentlig med desinfeksjonsmiddel for dyr. Uttørking og overoppheting er de to hyppigste dødsårsakene. Tegn på tørst er hudskifte i biter, rynkete tørre skjell og oppkast.

Les mer: Luftfuktighet, sprøyting og ventilasjon

LYS OG UVB

E. cenchria er nattaktiv, men skal ha en fast dag-natt-rytme med 12 timer lys og 12 timer mørke, styrt av en tidsbryter.

Arten kan leve uten UVB, men UVB anbefales sterkt: det regulerer døgnrytme og hormoner, gir slangen D-vitamin og styrker immunforsvaret. Arten hører til Ferguson-sone 2. Bruk et T5 HO-rør på 5-6 %, som dekker omtrent halvparten av terrariets lengde og sitter over den varme siden. Sikt mot en UV-indeks på 2-3 ved slangens rygg på overflaten av solflekken. Med røret over et nett er avstanden ca. 23-28 cm, under et nett ca. 30-38 cm. Bytt røret hver 12. måned. Et lysstoffrør med lav effekt over terrariet fremhever slangens irriserende skjær og kan også brukes til levende planter.

Les mer: Lys og UVB

FÔRING

Epicrates cenchria spiser mus, rotter, hamstere, ørkenrotter, vaktler, kyllingunger og små marsvin. Tilby helst frosne og tinte dyr fremfor levende, og varm byttet til omtrent 38 °C i en lukket pose i varmt vann. Fôr om kvelden med en pinsett med myk spiss, og vift med byttet foran slangen til den slår til. Bruk aldri hendene, fordi kroppsvarmen kan forvirre slangen.

Byttet skal være så bredt som slangen på det bredeste stedet og veie omtrent 10 % av slangens vekt. Unger fôres hver 5.-14. dag, og voksne hver 10.-28. dag. Angivelsene svinger fra ukentlig fôring til hver tredje uke. Slangen er en ivrig spiser, men kaster lett opp hvis den fôres for ofte eller med for stort bytte. Variasjon i bytte er en fordel. Slangen skal fôres alene. Uro, for mye håndtering eller feil temperatur eller fuktighet kan få slangen til å hoppe over måltider; sjekk først miljøet og tilby deretter nytt bytte etter noen dager.

Unger kan i starten kreve små mus eller pinkyrotter. Arten er fullvokst etter 4-6 år. Bytte kan dysses lett med et kombinert kalk- og vitamintilskudd.

Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd

ATFERD OG HÅNDTERING

E. cenchria er forholdsvis rolig som voksen, men den liker ikke å bli kjælt med og stresses lett hvis den håndteres for lenge. Unger er nervøse og biter lett, og de blir mer avslappede når de er omtrent ett år. Håndter først etter flere måltider uten problemer, og gjerne om kvelden.

Begynn med høyst 5 minutter om gangen med noen dagers mellomrom, og bygg langsomt opp. Vask hendene først. Slå lett med en papprull på slangens hode, slik at den vet at det ikke er fôringstid. Bruk to hender: én bak hodet og én under kroppen, og ta aldri tak i halen. Slangen slynger seg rundt armene som om de var greiner, men hold den unna halsen. Vent 24-72 timer etter et måltid og håndter den ikke under hudskifte. Barn skal ikke håndtere slangen alene.

Slangen holdes alene, fordi flere dyr sammen gir stress og konkurranse om ressursene.

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Hannen er kjønnsmoden ved en lengde på omtrent 120 cm og hunnen ved omtrent 140 cm, og det skjer som regel etter 2,5-4 år. Angivelsene svinger opp til en lengde på 150 cm og en alder på 3 år for hanner og 4 år for hunner. Hunnen skal ha riktig størrelse for å unngå problemer ved fødselen. Nyfødte unger kan kjønnsbestemmes uten verktøy: stryk tommel og ringfinger langs buksiden og ryggsiden forbi kloakken, og kjenn to små knopper hos hannen, der hemipenisene ender. Hunnen har ingen knopper. Hunnen er litt lengre og kraftigere enn hannen.

PARRING

Dyrene kjøles først: natten senkes med 2 °C i uken fra omtrent 29 °C til 20 °C, mens dagtemperaturen holdes på omtrent 29 °C. Den laveste nattemperaturen holdes i tre uker, hvoretter den heves gradvis igjen. Hannene og hunnene holdes adskilt under kjøling og fôres som normalt. Dyrene settes sammen når varmen er tilbake, og paringsklare hanner holder ofte pause fra å spise eller avlegger hudrester i vannskålen. Hunner oppsøker kjøligere steder og ligger i vannskålen.

Paringen begynner med en jakt rundt i terrariet og kan vare flere timer. Den gjentas med noen dagers mellomrom i flere uker. Hanner holder ofte pause fra å spise i paringstiden. Partenogenese, altså formering uten hann, er påvist hos arten, men er sjelden.

EGGLEGGING OG KULL

E. cenchria føder levende unger. Den drektige hunnen oppsøker varmen og ligger i den varme enden av terrariet i opptil fire og en halv måned. Noen hunner slutter å spise, mens andre spiser hele veien. Fra hudskiftet etter eggløsningen til fødselen går det 104-110 dager når hunnen holder en kroppstemperatur på omtrent 30 °C. Ved omtrent 27 °C er drektigheten 129-135 dager. To til fire uker før fødselen blir hunnen urolig og kan ligge på siden eller ryggen.

Sjekk terrariet før det er tid: fjern løse gjenstander og legg plastplanter i vannskålen, slik at ungene ikke drukner. Ungene fødes hver i en gjennomsiktig hinne, som de river hull på. Kullet er 1-30 unger, i gjennomsnitt omtrent 10, og de veier 12-30 g. Hunnen yngler som regel bare annethvert år.

INKUBASJON

Arten er levendefødende og legger ikke egg, så det er ingen inkubasjon. Tidspunktet for befruktningen er sjelden kjent, så fødselen beregnes ut fra hudskiftet etter eggløsningen, som er lett å se: ved omtrent 30 °C kommer ungene 104-110 dager senere. Ved omtrent 27 °C er drektigheten 129-135 dager, og jo varmere hunnen holdes, desto kortere blir den. I naturen varer drektigheten 3-8 måneder.

Les mer: Inkubasjon av egg

OPPDRETT AV UNGER

Nyfødte unger er 20-30 cm. De holdes enkeltvis i små bokser med kjøkkenpapir som underlag, et fuktig skjul og en liten vannskål, ved høy luftfuktighet på 90-100 %. De kan veies og kjønnsbestemmes den første dagen og kan tilbys tinte pinkyrotter allerede dagen etter. De fleste tar imot første måltid.

Unger er defensive og bitske, men blir rolige med forsiktig, jevn håndtering. Hudskifte går lettere med lett sprøyting hver dag.

Helse og vanlige feil

Epicrates cenchria er hardfør når klima og fuktighet er riktige. Typiske problemer er:

- Uttørking med hudskifte i biter, rynkete tørre skjell og oppkast. Forebygges med høy fuktighet, tett bunnsubstrat og en stor vannskål.
- Øyekapsler som sitter fast etter hudskifte, og øyeinfeksjoner ved for tørr luft.
- Buede eller innsunkne øyekapsler ved tørre forhold. Det går ofte over når slangen får tilgang til mer vann og høyere fuktighet, men kan holde seg i over ett år.
- Overoppheting ved temperaturer over 32 °C.
- Oppkast hvis slangen fôres for ofte, med for stort bytte eller håndteres for tidlig.
- Fødselsproblemer hos hunner som er for små.

Kontakt en veterinær med erfaring i krypdyr hvis slangen hopper over tre måltider på rad uten synlig grunn, går ned i vekt, har pustevansker eller viser tegn på uttørking.

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.

Hele veiledningen med kart og oppdateringer: herpy.org/no/slanger/epicrates-cenchria